

5.5.2024 Sokeana syntyneen sunnuntai

Kristus nousi kuolleista!

Aamupalveluksen evankeliumi

”Maria seisoj haudan ovella ja itki. Siinä itkiessään hän kurkisti hautaan ja näki, että siinä, missä Jeesuksen ruumis oli ollut, istui kaksi valkopukuista enkeliä, toinen pääpuolella ja toinen jalkopäässä. Enkelit sanoivat hänelle: ”Mitä itket, nainen?” Hän vastasi: ”Minun Herrani on viety pois, enkä tiedä, minne hänet on pantu.” Tämän sanottuaan hän kääntyi ja näki Jeesuksen seisovan takanaan, mutta ei tajunnut, että se oli Jeesus. Jeesus sanoi hänelle: ”Mitä itket, nainen? Ketä sinä etsit?” Maria luuli Jeesusta puutarhuriksi ja sanoi: ”Herra, jos sinä olet vienyt hänet täältä, niin sano, minne olet hänet pannut. Minä haen hänet pois.” Silloin Jeesus sanoi hänelle: ”Maria.” Maria kääntyi ja sanoi: ”Rabhuuni!” - se on hepreaa ja merkitsee: opettajani. Jeesus sanoi: ”Älä koske minuun. Minä en vielä ole noussut Isän luo. Mene sinä viemään sanaa veljilleni ja sano heille, että minä nousen Isäni ja teidän Isänne luo, oman Jumalani ja teidän Jumalanne luo.” Magdalan Maria riensi opetuslasten luo ja ilmoitti: ”Minä olen nähnyt Herran!” Sitten hän kertoi, mitä Herra oli hänelle sanonut.” (Joh. 20: 11 – 18, VIII. Ylösnousemusevankeliumi)

Enkelien ilmestyminen haudalla ja tehtävä raportoida ylösnousemuksesta ovat osa tyhjän haudan traditiota. Matteuksen evankeliumissa Magdalan Maria ja se toinen Maria menivät haudalle. Heille ilmestyi enkeli, joka antoi heille käskyn kertoa ylösnousemuksesta apostoleille. Naisten lähtiessä haudalta Jeesus itse ilmestyi heille ja toisti enkelin määräyksen kertoa asiasta veljille (Matt. 28: 1 - 10). Johanneksen evankeliumissa Jeesus ilmestyy Magdalan Marialle, ei anna koskea itseään, mutta antaa käskyn viemään sanaa veljille. Sanaa veljet Jeesus käyttää vain näissä kahdessa tekstissä. Vähän aikaisemmin Johannes oli kertonut Pietarin ja sen toisen opetuslapsen (Johanneksen) käymisestä Jeesuksen haudalla. Nämä opetuslapset eivät nähneet enkeleitä, mutta enkelit ilmestyivät Magdalan Marialle.

Jeesuksen paluu ei tapahdu ilmestymisissä opetuslapsille. Hänen ilmestymisensä on Hänen korottamisensa Hänen omalle paikalleen Isän kanssa: ”Miten käykään, jos te näette Ihmisen Pojan nousevan sinne, missä hän ennen oli.” (Joh 6: 62) Hän oli valmistanut opetuslapsiaan tähän: ”En minä jätä teitä orvoiksi, vaan tulen luoksenne. Vielä vähän aikaa, eikä maailma enää näe minua, mutta te näette, sillä minä elän ja tekin tulette elämään.” (Joh. 14: 18 – 19) ja ”Tekin tunnette nyt tuskaa, mutta minä näen teidät vielä uudelleen, ja silloin teidän sydämenne täyttää ilo, jota ei kukaan voi teiltä

riistää.” (Joh. 16: 22).

”Minä nousen oman Isäni ja teidän Isänne luo.” Apostoli Johannes näki ristiinnaulitsemisen, ylösnousemuksen, korotuksen ja paluun taivaalliseen kunniaan yhtenä tapahtumana. Siinä Jeesus menee toisenlaiseen todellisuuteen. Jeesus tulee olemaan opetuslastensa kanssa silloin, kun Häntä rakastetaan: ”Jos joku rakastaa minua, hän noudattaa minun sanaani. Minun Isäni rakastaa häntä, ja me tulemme hänen luokseen ja jäämme asumaan hänen luokseen.” (Joh. 14: 23)

”Minä nousen oman isäni ja teidän isänne luo, oman Jumalani ja teidän Jumalanne luo.” Jeesus on luonnoltaan Jumalan Poika, Hän voi kutsua Jumalaa Isäkseen. Me emme ole luonnoltamme Jumalan lapsia, mutta armosta voimme sitä olla. Jumala on meidän Jumalamme, Hän on ihmisten Jumala. Jeesus kutsuu Isää ”omaksi Jumalakseen”, sillä tultuaan ihmiseksi Jumala Isä on myös Jeesuksen Jumala.

Magdalan Maria toteuttaa saamansa käskyn: ”Minä olen nähnyt Herran!”

Päivän epistola

”Kun taas olimme menossa rukouspaikalle, kohtasimme orjatyön, jossa oli tietäjähengi ja joka ennustamalla hankki isäntäväelleen hyvät rahat. Tyttö lähti Paavalin ja meidän muiden perään ja huusi: ”Nämä miehet ovat Korkeimman Jumalan palvelijoita ja osoittavat teille pelastuksen tien!” Näin hän teki useana päivänä, kunnes Paavali menetti kärsivällisyytensä, kääntyi ja sanoi hengelle: ”Jeesuksen Kristuksen nimessä minä käsken sinua: lähde hänestä!” Siinä samassa henki lähti. Mutta kun tytön isännät huomasivat, ettei heillä enää ollut toivoa tuloista, he ottivat Paavalin ja Silaksen kiinni ja raahasivat heidät torille viranomaisien luo. Kaupungin hallitusmiesten edessä he sanoivat: ”Nämä miehet aiheuttavat levottomuutta kaupungissamme. He ovat juutalaisia ja opettavat tapoja, joita meidän ei ole lupa omaksua eikä noudattaa, koska olemme roomalaisia. Kansakin nousi heitä vastaan. Hallitusmiehet käskivät repiä heiltä vaatteet ja ruoskituttivat heidät. Kun heidät oli perin pohjin piesty, heidät teljettiin vankilaan. Vartija sai määräyksen valvoa heitä tarkoin, ja niinpä hän saamansa käskyn mukaisesti vei heidät vankilan perimmäiseen soppeen ja vielä varmuudeksi pani heidät jalkapuuhun. Keskiyön aikaan Paavali ja Silas rukoilivat ja laulaen ylistivät Jumalaa, ja toiset vangit kuuntelivat heitä. Yhtäkkiä tuli raju maanjäristys. Vankilan perustukset järkkäyivät, kaikki ovet lennähtivät auki, ja kaikkien kahleet irtosivat. Vartija havahtui unestaan, ja kun hän näki vankilan ovet selkoselällään, hän luuli vankien karanneen ja tempasi miekan surmataksensa itsensä. Silloin Paavali huusi kovalla äänellä: ”Älä tee itsellesi mitään! Me olemme

kaikki täällä.” Vartija pyysi valoa, ryntäsi sisään ja heittäytyi vavisten Paavalin ja Silaksen eteen. Hän vei heidät ulos ja kysyi: ”Herrat! Mitä minun on tehtävä, että pelastuisin?” He vastasivat: ”Usko Herraan Jeesukseen, niin pelastut, sinä ja sinun perhekuntasi.” He puhuivat sitten Herran sanaa hänelle ja koko talonväelle. Heti paikalla, keskellä yötä, vanginvartija otti heidät hoiviinsa ja pesi ruoskaniskujen haavat, ja hänet ja hänen perhekuntansa kastettiin heti. Hän vei heidät kotiinsa ja kattoi heille ruokapöydän, ja yhdessä koko talonväkensä kanssa hän riemuitsi, kun nyt uskoi Jumalaan.” (Ap.t. 16: 16 – 34)

Ennenkuin katsomme yllä olevaa tekstiä, on tehtävä joitakin huomioita. Eilisen Apostolien tekojen tekstin ja tämän päivän tekstin väliin jäi lukematon kohta. Siellä on asioita, jotka on syytä tietää. Ensinnäkin Paavali kävi aikaisemmin perustamisissa seurakunnissa ja Lystrassa otti mukaansa opetuslapsi Timoteoksen. Toiseksi Paavali näkemänsä näyn perusteella siirtyy Aasian puolelta Euroopan puolelle. Samalla Apostolien tekojen kirjan tekstiin liittyy uusi asia, tekstissä ruvetaan käyttämään muotoa me. Kirkon käsityksen mukaan kyseessä on Syyrian Antiokiasta kotoisin olevan lääkäri Luukkaan liittyminen Paavalin seurueeseen. Tämä Luukas on sekä Luukkaan evankeliumin että Apostolien tekojen kirjoittaja. Tämänpäiväisen tekstin tapahtumapaikka on Filippin kaupunki Makedoniassa.

Luukas käyttää orjatyön puhujakyvystä sanaa tietäjähengi, joka on pakanallinen sanonta. Tällä hän haluaa erottaa tytön toiminnan kristillisestä profetoimisesta. Tytön huuto muistuttaa eksorkismia. Tuomittu henki tuo julki pelastuksen totuuden ja ennustaa häviötään. Paavali toimii ”Jeesuksen Kristuksen nimessä”, parantaja ei ole Paavali vaan Kristus.

Kaupungin hallitusmiehet tarkoittavat tässä yhteydessä niitä roomalaisten alaisuudessa olevien siirtokuntien virkamiehiä, joilla oli tuomiovalta. Määräys valvoa vangittuja tarkasti ja sen jälkeen heidän laittamisensa vankilan perimmäiseen soppeen jalkapuuhan, korostaa vankien ihmeellistä vapautumista. Maanjäristykset kyseisellä alueella ovat tavallisia.

Vartijan ymmärtäessä, mitä oli tapahtunut, hän kysyy: ”Herrat! Mitä minun on tehtävä, että pelastuisin?” Vastaus: ”Usko Herraan Jeesukseen.” Tämä on tavanomainen tilanne Uuden testamentin kääntymiskertomuksissa. Kääntyjä kysyy ja hänelle vastataan. Sitä seuraa opetus ja kastetoimitus.

”Hänen perhekuntansa kastettiin” kertoo perheen kastamisesta. Todennäköisesti siinä on ollut myös lapsia. Yhteinen ateria ja erityisesti koettu riemu ovat merkki pelastuksesta, tämä muistuttaa

varhaisen kirkon ilosta.

Päivän evankeliumi

”Tien sivussa Jeesus näki miehen, joka oli syntymästään saakka ollut sokea. Opetuslapset kysyivät häneltä: ”Rabbi, kuka on tehnyt sen synnin, jonka vuoksi hän on syntynyt sokeana? Hän itsekö vai hänen vanhempansa?” Jeesus vastasi: ”Ei hän eivätkä hänen vanhempansa. Niin on tapahtunut, jotta Jumalan teot tulisivat hänessä julki. Nyt, kun on vielä päivä, meidän on tehtävä niitä tekoja, joita lähettäjäni meiltä odottaa. Tulee yö, eikä silloin kukaan kykene tekemään työtä. Niin kauan kuin olen maailmassa, minä olen maailman valo.” Näin sanottuaan Jeesus sylkäisi maahan, teki syljestä tahnaa, sively sitä miehen silmiin ja sanoi: ”Mene Siloan altaalle ja peseydy.” - Altaan nimi merkitsee: lähetetty. - Mies meni, peseytyi ja palasi näkeväenä. Miehen naapurit ja muutkin, jotka ennen olivat nähneet hänet ja tiesivät hänet kerjäläiseksi ihmettelivät: ”Eikö tämä ole se, joka istui kerjäämässä?” Toiset sanoivat: ”Sama mies”, toiset taas sanoivat: ”Ei ole, samannäköinen vain.” Mutta hän sanoi itse: ”Kyllä se olen minä.” He kysyivät häneltä: ”Kuinka olet saanut näkösi?” Hän vastasi: ”Se mies, jonka nimi on Jeesus, teki tahnaa, sively sitä silmiini ja sanoi: ”Mene Siloan altaalle ja peseydy.” Minä menin ja peseydyin, ja silloin sain näköni.” ”Missä se mies on?” he kysyivät häneltä, mutta hän vastasi: ”En tiedä.” Mies, joka oli ollut sokea, vietiin fariseusten luo. Oli sapatti, kun Jeesus teki tahnan ja avasi miehen silmät. Myös fariseukset kysyivät mieheltä, kuinka hän oli saanut näkönsä, ja mies kertoi: ”Hän pani tahnaa silmilleni, sitten kävin pesulla, ja nyt minä näen.” Silloin jotkut fariseuksista sanoivat: ”Ei hän voi olla Jumalan mies, koska hän ei noudata sapattikäskyä?” Toiset taas sanoivat: ”Voisiko syntinen ihminen tehdä sellaisia ihmeitä?” Tästä syntyi kiistaa, ja siksi he kysyivät taas sokealta: ”Mitä sinä itse olet mieltä hänestä? Sinunhan silmäsi hän avasi.” Mies vastasi: ”Hän on profeetta.” Juutalaiset eivät uskoneet, että mies oli ollut sokea ja saanut näkönsä, ennen kuin kutsuivat hänen vanhempansa paikalle. He kysyivät vanhemmilta: ”Onko tämä teidän poikanne? Väitättekö te hänen syntyneen sokeana? Kuinka sitten on mahdollista että hän nyt näkee?” Vanhemmat vastasivat: ”Hän on meidän poikamme, ja hän on syntynyt sokeana, sen me tiedämme. Mutta sitä emme tiedä, kuinka hän nyt voi nähdä, emmekä sitä, kuka hänen silmänsä on avannut. Kysykää häneltä itseltään, hän on täysi-ikäinen ja voi vastata itse.” He sanoivat näin, koska pelkävivät juutalaisia. Juutalaiset olivat näet päättäneet erottaa synagogasta jokaisen, joka tunnustaisi Jeesuksen Messiaaksi. Tästä syystä vanhemmat sanoivat: ”Hän on täysi-ikäinen, kysykää häneltä.” Mies, joka oli ollut sokea, kutsuttiin nyt uudestaan kuultavaksi. Fariseukset sanoivat hänelle: ”Anna kunnia Jumalalle! Me tiedämme, että se mies on syntinen.” Mies vastasi: ”Onko hän syntinen, sitä en tiedä. Mutta sen tiedän, että minä, joka olin sokea, nyt näen.” He kyselivät: ”Mitä hän sinulle teki? Millä tavoin hän avasi silmäsi?” Mies vastasi: ”Johan minä sen teille sanoin, te

vain ette kuunnelleet. Miksi te taas tahdotte sen kuulla? Tekeekö teidänkin mieli hänen opetuslapsikseen?” He vastasivat hänelle pilkallisesti: ”Sinä hänen opetuslapsensa olet, me olemme Mooseksen opetuslapsia. Me tiedämme, että Jumala puhui Moosekselle, mutta mistä tuo mies on peräisin, sitä emme tiedä.” ”Merkillistä”, mies vastasi, ”että te ette tiedä, mistä hän on – kuitenkin hän on antanut minulle näköni. Kaikkihan me tiedämme, että Jumala ei kuuntele syntisiä, mutta sellaista hän kuulee, joka kunnioittaa häntä ja elää hänen tahtonsa mukaisesti. Ikipäivänä ei ole kuultu, että joku olisi avannut sokeana syntyneen silmät. Jos hän ei olisi Jumalan mies, hän ei olisi pystynyt sellaiseen.” Silloin fariseukset sanoivat: ”Sinä olet syntymästäsi syntinen, syntiä täynnä koko mies – ja sinä rupeat opettamaan meitä!” He ajoivat miehen ulos. Jeesus sai kuulla, että mies oli ajettu ulos, ja tavatessaan tämän hän kysyi: ”Uskotko Ihmisen Poikaan?” ”Herra, kuka hän on?” mies kysyi. ”Sano, jotta voisin uskoa.” Jeesus sanoi: ”Sinä olet nähnyt hänet. Hän on tässä ja puhuu kanssasi.” Minä uskon, Herra”, mies sanoi ja lankesi maahan hänen eteensä. (Joh. 9: 1 – 38)

Muissa evankeliumeissa on vastaavanlaisia sokean parantamisia. ”Rabbi, kuka on tehnyt sen synnin, jonka vuoksi hän on syntynyt sokeana? Hän itsekö vai hänen vanhempansa?” Opetuslasten kysymys heijastaa juutalaista ajattelua. Sen mukaan sairauksien syynä on synninteko. Jeesus kumoo tämän ajattelutavan ja antaa nyt sokeudelle aivan uuden merkityksen: ”Niin on tapahtunut, että Jumalan teot tulisivat hänessä julki.”

Voiko ihminen tulla rangaistuksi vanhempien tekojen takia? Profeetta Hesekielin kirja antaa tähän vastauksen: ”Minulle tuli tämä Herran sana: ”Mikä teidän on, israelilaiset? Teidän maassanne hoetaan sananpartta: - Isät söivät raakoja rypäleitä, lasten hampaita vihloo. ”Niin totta kuin elän, sanoo Herra Jumala, tätä sananpartta ei yhdenkään israelilaisen enää pidä lausua. Kaikki ihmiset, niin isät kuin pojat, ovat minun vallassani, minun määrättävissäni, ja kuolema on vain sen osana, joka on syntiä tehnyt.” (Hesekiel 18: 1 – 3) Hesekielin välittämän opetuksen mukaan ihminen on vain vastuussa omista synneistään. Mooseksen kirjoista löydämme aihetta käsitteleviä tekstejä. ”Isää ei saa tuomita kuolemaan poikansa eikä poikaa isänsä rikoksesta, vaan kukin tuomittakoon vain omasta rikoksestaan.” (5. Moos. 24: 16) Tämä teksti on selvä. Mutta eräs toinen teksti voi jäädä epäselväksi, jos sitä ei kokonaan lueta: ”Aina kolmanteen ja neljänteen polveen minä panet lapset vastaamaan isiensä pahoista teoista” (2. Moos. 20: 5) näyttäisi siltä, että lapset vastaavat vanhempiensa teoista. Mutta jos luemme koko tätä asiaa koskevan kohdan (20: 4 – 6), niin huomaamme, että kyse on epäjumalien palvonnasta, sekä sen, että teksti jatkuu: ”vaadin tilille ne, jotka vihaavat minua.” (20: 5). Rangaistus ei siis tule vanhempien tekemästä epäjumalan palvelemisesta, vaan siitä, että lapset jatkavat tuota vanhempiensa syntiä ja tekevät sen itse.

Voimme miettiä, oliko sokeana syntyminen oikeudenmukaista? Sokeahan joutui elämään hyvin rajoitettua elämää. Mutta sokeana syntyneelle kyse oli siunauksellisesta asiasta. Hän sai paitsi fyysisen näkökyvyn itselleen, myös samalla hengellisen näkökyvyn. Hänestä tuli Kristuksen seuraaja matkalle kohti Jumalan valtakuntaa. Hänen parantumisensa kautta siunaus koski monia muitakin, jotka mahdollisesti uskoivat Jeesukseen Messiaana.

Jeesuksen puhe, että hän on maailman valo, on todennäköisesti Johanneksen lisäys alkuperäiseen kertomukseen. Samoin altaan nimen käänös on lisäys alkuperäiseen kertomukseen. Sylkäiseminen maahan ja siitä tehdyn tahnan voitelemisen halvaantuneen silmiin tuo mieleen ihmisen luomisen: ”Ja Herra Jumala muovasi maan tomusta ihmisen” (1. Moos. 2: 7). Kirkko näkee Jeesuksen toimivan tässä kuin Luoja.

Toisin kuin halvaantunut, parannettu sokea kykeni ilmoittamaan, että Jeesus oli parantanut hänet. Jeesuksen olinpaikkaa hän ei kuitenkaan tiennyt. Taustan parantuneen kuulustelulle antaa se, että parannusteko oli tehty sapattina. Fariseukset yrittivät viedä uskon Jeesukseen pois toteamalla, että tahnan tekijä rikkoi sapattikäskyn ja ei voi olla Jumalan mies. Käytännössä he samalla tunnustivat ihmeen tapahtuneen. Nyt läsnäolijoiden mielipiteet erosivat toisistaan. Osa toteaa, ettei syntinen ihminen voi tehdä sellaisia tekoja. Parannettu mies toteaa Jeesuksesta, että tämä on profeetta. Se ei tarkoita, että Jeesus olisi messiaaninen profeetta, vaan sellainen, jonka Jumala on lähettänyt.

Fariseusten kysymys sokeana syntyneen vanhemmille sisältää ajatuksen, että vanhemmat olivat valehdelleet poikansa sokeudesta. Vanhemmat kuitenkin vahvistavat, että poika syntyi sokeana, mutta parantumisesta he vaikenivat. Syykin on mainittu: ne, jotka tunnustavat Jeesuksen Messiaaksi, erotetaan synagogasta. Tämä teksti myös selitti apostoli Johanneksen perustamien seurakuntien jäsenille, miksi heidät on erotettu synagogasta.

”Anna kunnia Jumalalle” on juutalainen tapa osoittaa, että on syyllinen johonkin asiaan. Tässä tapauksessa se olisi merkinnyt, että Jeesus on syntinen. Johanneksen evankeliumin mukaan Jeesus on se, jolle Jumala antaa kunniaa.

Tämä toinen kuulustelu johtaa siihen, että miehestä tuli Jeesuksen opetuslapsi. Tämä tulee ilmi lauseesta: ”Tekeekö teidänkin mieli hänen opetuslapsikseen?” Tällöin fariseukset toteavat: ”Sinä hänen opetuslapsensa olet”. Fariseukset yrittivät todistaa, että he ovat oikeassa vetoamalla siihen, että he ovat Mooseksen opetuslapsia. Jumala oli puhunut Moosekselle, mutta Jeesuksen alkuperästä ei ollut heillä tietoa. Parantunut toteaa omasta kokemuksestaan, että parantamiseen kykenee vain

Jumalan mies. Nyt mies erotettiin synagogasta: ”He ajoivat miehen ulos.”

Sokeana syntynyt myös totesi, ettei Jumala kuule syntisiä. Hän kuulee niitä, jotka kunnioittavat Häntä ja elävät Hänen tahtonsa mukaisesti. Kunnioittaminen edellyttää uskoa ja Jumalan tahdon mukainen elämä edellyttää toimintaa. Apostoli Jaakob toteaa samasta asiasta: ”Ilman tekoja usko on hyödytön” (Jaak. 2: 20) ja ”usko vaikutti yhdessä hänen tekojensa kanssa, teoissa usko tuli todeksi” (Jaak. 2: 22).

Kertomus huipentuu parantuneen ja Jeesuksen toiseen kohtaamiseen. Jeesus kysyy: ”Uskotko Ihmisen Poikaan.” Jeesus ei epäile miehen uskoa. Kysymyksen tarkoitus on, että Hän voi ilmoittaa itsensä parantuneelle. Mies haluaa tietää, kuka Ihmisen Poika on, jotta voisi uskoa. Jeesus sanoo olevansa Ihmisen Poika. ”Minä uskon Herra” ilmaisee parantuneen uskon, samoin hänen lankeamisensa maahan Jeesuksen edessä. Siinä on kyseessä jo Jumalan palvelemisesta.

Kirkko haluaa muistuttaa lukijoita myös siitä asiasta, että langennut ihminen on hengellisesti sokea syntymästään saakka, hän ei näe kirkkaasti sielunsa silmillä. Sokeana syntynyt edustaa koko ihmiskuntaa. ”Tien sivussa Jeesus näki miehen” kertoo maan päälle tulleen Jeesuksen toiminnasta. Tätä varten Hän tuli, etsimään hengellisesti sokeita ja antamaan heille hengellisen näkökyvyn.

Hengellinen näkökyky annetaan tekemällä tahna. Kirkko ymmärtää tahnän sisältävän kaksi ainesosaa. Sylki on Kristus Jumala, maan tomu on Kristus ihminen. Ihmiseksi tullut Jumalan Poika on se ”tahna”, joka antaa ihmiselle hengellisen näkökyvyn. Tämän lisäksi tarvitaan meneminen Siloan altaalle, Kirkko ymmärtää tällä kastetta.

Ihminen tarvitsee sekä uskoa että toimintaa. Kasteen vastaanottaminen on osa toimintaa. Toimiminen ei saa jäädä vain kasteeseen, vaan sen on jatkuttava elämänä, joka on suuntautunut kohti Jumalan valtakuntaa. Meidän on kohdattava Kristus sakramenteissa, rukouksissa ja lähimmäisissämme, kuten parantunut kohtasi Ihmisen Pojan ja palveli Häntä Jumalanaan.